

УДК 81'374.8-022.215

Нестерчук О. М.

студент

Недашківська Т. Є.

к. філол. н., професор

завідувач кафедри слов'янської і германської філології та перекладу,
Житомирський державний університет імені Івана Франка

ФАЛЬШИВІ ДРУЗИ ПЕРЕКЛАДАЧА В ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИЦІ ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ

Протягом останніх кількох років, зважаючи на соціально-історичні умови в яких ми перебуваємо, можемо окреслити тенденцію до запозичення значної кількості лексем з інших мов, зокрема польської. Цілком природньо, що такі запозичення, передовсім, стосуються безпосереднього практичного застосування у різних сферах життя й діяльності. Про це свідчить розширення термінологічного апарату, яким послуговуються як науковці для опису модифікацій сучасного лінгвістичного концепту крізь призму теоретики, так і урізноманітнення мовлення представників комунікантів, які застосовують описану вище лексику для чіткої та ефективної щоденної комунікації.

Доволі часто, особливо при перекладі текстів наукового чи технічного характеру виникають лексичні похибки, зумовлені неправильним перекладом слів, оскільки виникають так звані «фальшиві (хибні) друзі перекладача». Особливу небезпеку вони становлять під час технічного перекладу, вводячи перекладача чи реципієнта в оману завдяки помилковим асоціаціям з певними термінами оригінальної мови [2], які схожі за зовнішнім виглядом із лексичними одиницями мови, на яку здійснюється переклад, але при цьому є відмінними за змістом, наприклад: *пол. angielski* — не «ангельський» (*anieli, anielski*), а «англійський» [3].

Варто зауважити, що до прямих запозичень із інших споріднених або неспоріднених мов ці лексеми ніякого відношення не мають. Їх поява може бути спричинена різними напрямками розвитку семантики в мові та мовленні безпосередньо, наприклад — історична

зміна первинного значення слова: *пол. bajka* — не тільки «байка», але й «казка» (*baśń, bajka magiczna*) [3].

Проте, «фальшиві друзі перекладача» можуть спричиняти труднощі під час перекладу, зокрема польсько-українського, оскільки мови є спорідненими і велика кількість слів мають ідентичну семантику або просто є схожими графічно: *пол. arbuz* — не «гарбуз» (*dynia*), а «кавун» [3].

За наявністю чи відсутністю хоча б одного спільного значення «фальшиві друзі перекладача» можемо умовно поділити на часткові інтернаціоналізми й псевдоінтернаціоналізми. В. Акуленко зауважував, що інтернаціоналізм не завжди є лінгвістично досконалим еквівалентом в порівнюваних мовах, і тому, частково, «фальшиві друзі перекладача» можемо трактувати як інтернаціоналізми [1] (*пол. język* — не тільки «язик», але й «мова» [3]). Інша справа - псевдоінтернаціоналізми, тобто слова, які в різних мовах не мають спільності значення, хоч можуть мати абсолютно ідентичне написання чи звучання: *пол. pierogi* — не «пирог» (*ciasta*), а «вареники», *пол. puszka* — не «пушка» (*armata*), а «металева банка», «бляшанка», «коробка» тощо [3].

Саме тому, при виконанні будь-якого виду перекладу, фахівець має бути впевненим щодо адекватності тлумачення, тому доцільним варто вважати пошук еквівалентності при наявності у тексті одиниць, які можемо вважати міжмовними омонімами. Це свідчить про те, що перекладач, який працює із текстами подібного стибу, має бути обізнаним не лише у теорії та практиці перекладу, а й у загальному лінгвокультурному контексті та номінативній традиції мови-донора та мови-реципієнта.

Таким чином констатуємо, що у теорії та практиці перекладу, зокрема й польсько-українського, «фальшиві друзі перекладача» є оманливими та потребують ґрунтовного вивчення з метою мінімізації лексичних помилок при перекладі мовних паралелей.

Список літератури

1. Воробйова В.Є. Переклад «фальшивих друзів перекладача». *Сучасні наукові дослідження представників філологічних наук та їхній вплив на розвиток мови та літератури*. Львів: ГО «Наукова філологічна організація «ЛОГОС», 2020. С. 29-33.

2. Д'яков А. С., Кияк Т. Р., Куделько З. Б. Основи термінотворення: семантичні та соціолінгвістичні аспекти. Електронний ресурс, режим доступу: Д'яков А. С., Кияк Т. Р., Куделько З. Б. - Основи термінотворення: семантичні та соціолінгвістичні аспекти - Слава Україні! - Літературне Місто - Онлайн-бібліотека української літератури. Освітній онлайн-ресурс.

3. Фальшиві друзі перекладача. Вікіпедія. Електронний ресурс, режим доступу: Фальшиві друзі перекладача — Вікіпедія